

สภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

The State of the Administration of Students Caring and Supporting System
under the Office of Secondary Educational Service Area 29

ประชา การินทร์¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง²

อาจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 348 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 36 คน และครูผู้สอน จำนวน 312 คน จาก 42 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบประมาณค่า จำนวน 71 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .88 การวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยการทดสอบค่า t การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว แล้วทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe's

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน ด้านการดำเนินการตามแผน ด้านการประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และในด้านการนิเทศ กำกับ และติดตาม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน

1.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบรายคู่ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวมโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

2. ปัญหาจากการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน คือ ขาดการเตรียมการล่วงหน้า ขาดงบประมาณและบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ การแบ่งหน้าที่ไม่ชัดเจน ไม่มีแผนกลยุทธ์ที่จะนิเทศ กำกับ และติดตาม ขาดบุคลากรและงบประมาณในการกับดูแลตามที่ควรกระทำ และ

ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น และในด้านการประเมินผลนั้น ขาดข้อมูลในการประเมินที่ต่อเนื่อง อีกทั้งไม่มีการประสานงานระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน ในการประเมินผลทำให้การประเมินผลไม่เป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณตามแผนงานและโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เพียงพอต่อการดำเนินงานศึกษาปัญหาของนักเรียนในทุกๆ ด้านก่อนดำเนินโครงการ พร้อมทั้งควรมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อลดปัญหาอุปสรรคและเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ สำหรับครูผู้สอน เมื่อมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ควรดำเนินการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาไปยังผู้เชี่ยวชาญ จัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคนให้ครบถ้วน และศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อสามารถช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกวิธี สำหรับผู้บริหาร ควรให้คณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมินิเทศ กำกับ และติดตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ และควรจัดสรรงบประมาณในการนิเทศ กำกับ และติดตามให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

คำสำคัญ : การบริหารงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the state of administration of students caring and supporting system under the Office of Secondary Educational Service Area 29, as classified by their work positions, educational level, and size of school and to study of problem and offer guidance for administrating the students caring and supporting system. A total of 348 respondents consisting of 36 administrators and 312 teachers working in 42 schools under the Office of Secondary Educational Service Area 29, academic year 2011 were employed as the sample of the study. The instrument employed for data collection was a 5-point rating scale questionnaire comprising 71 items with the overall reliability of 0.88. The data were analyzed by means of percentage, mean standard deviation, the independent sample t-test and one – way ANOVA and Scheffe's test.

The research findings were as follows:

1. The overall state of the administration of students caring and supporting system in the view of school administrators and teachers were found to be at a high level. In the individual aspects of the administration the preparation and planning, implementation of plans, and evaluation were found at a high level

whereas that of the direct supervision and monitoring was at a moderate level of practice.

1.1 The comparison of the opinions of the respondents toward the state of the administration of students caring and supporting system as analyzed on the basis of the respondents' work positions showed the difference at level .05 of significance in the overall and four individual aspects of the administration.

1.2 The opinion comparison as analyzed on the basis of the respondents' educational level showed no statistical difference at a significant level in the overall administration of students caring and supporting system.

1.3 In terms of the school size, the respondents viewed the practice of the administration of students caring and supporting system in schools, the results revealed the difference at level .05 of significance in the overall and all individual aspects of the administration. The Scheffe's test showed the difference in the opinions of those who worked in small-sized and in large-sized schools, in middle -sized and in large-sized schools at level .05 of significance in the overall and all individual aspects of the administration of students caring and supporting system. The difference was indeed found in that those working in small-sized schools rather

than in the middle-sized and in large-sized schools.

2. The problems of the administration of students caring and supporting system were found in the preparation and planning aspect in that there were lacks of advance preparation, funding and personnel to perform their duties, clear job and duty assignments, practical strategies to put the plans into action. For the implementation of plans, lacks of the operation system and cooperation from all parties in schools were found. Involving the direct supervision and monitoring, the lack of personnel and budget oversight as it should be and lack of coordination with other agencies were also existed. Regarding the evaluation aspect lack of information in the evaluation and coordination between parents and community resulted in no concrete evaluation results.

3. The recommendations for the administration of students caring and supporting system for school, allocating sufficient budgets following the established plans and projects should be focused. The study of students' problems in all aspects should be done before launching any projects. Planning in advance before the schools open could help reduce problems in the operation and booster the achievements of the plans. For teachers, when any individual student

or student groups were found at risks or having problems, they should be sent to specialists; the teachers should also make a complete record of the students in all respects and study the students caring and supporting system in order that they could help the students in a correct way. For school administrators, providing the teachers to participate in the evaluation of students caring and supporting system should be promoted. More supervisions and monitoring should also be done by school administrators. Budgets on supervisions and monitoring should be allocated in order that better appropriate effective supervisory means and monitoring of the students caring and supporting system in secondary schools could be made possible.

Key Word : The Administration, The Students Caring and Supporting system, The Secondary Educational Service Area Office 29

บทนำ

ตามหลักการปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นการศึกษาสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ มีการจัดการศึกษาเพื่อให้ทุกคนเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 1) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 ความว่า

การจัดการศึกษาที่จะให้นักเรียนมีคุณภาพนั้น ยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และในมาตรา 27 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำสาระของหลักสูตรและกำหนดแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ รวมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 3-4) แสดงให้เห็นว่าการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะพัฒนาคน ให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นจุดหมายไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงต้องได้รับการเอาใจใส่โดยอาศัยคนที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชน(ทิพพาวดีเมฆสวรรค์ 2543: 11) การจัดการศึกษาในทุกยุคทุกสมัยล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพัฒนานักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คู่คุณธรรมจริยธรรม และการดำรงชีพอย่างเป็นสุขในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา นั่นคือ มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ด้วย

ความร่วมมือของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ชุมชน สังคมและโดยเฉพาะครอบครัวของนักเรียนเอง แต่ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากทั้งด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งหลายครอบครัวมีเวลาดูแลใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนลูกหลานน้อยลง ตัวนักเรียนเองซึ่งเป็นเยาวชนยังมีประสบการณ์ชีวิต ไม่มากนัก มีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ทำให้เกิดปัญหากับตนเองและสังคมได้ง่าย เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม เป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้สรุปรายงานถึงปัญหาของนักเรียนไว้คือ ปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาอารมณ์จิตใจ และปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เช่น ปัญหาพฤติกรรม การหนีเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (กรมสุขภาพจิต 2548ก: 48-49)

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องสนองตอบเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาและหาทางแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ประสานความร่วมมือกับกรมสามัญศึกษา กรมวิชาการและกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการ

ดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 : คำชี้แจง)

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา กระบวนการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 2550: ออนไลน์) มีการเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย ลำดับความสำคัญ กำหนดกิจกรรม/โครงการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและมอบหมายหน้าที่การดำเนินการตามแผน ได้แก่ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันแก้ไข ช่วยเหลือและการส่งต่อการนิเทศกำกับติดตามและการประเมินผล ซึ่งจะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีฐานะเป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำกระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยมุ่งหวังให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงาน และที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทของผู้บริหารและครูที่ต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคน อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรัก

ความเอื้ออาทรและความเข้าใจอย่างถ้อยเทอดถ้วนกัน ทั้งนี้ เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกันการป้องกันมิให้เกิดปัญหา การส่งเสริมการพัฒนาตามศักยภาพ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว มีครูที่ปรึกษาเป็นหลัก โดยมีผู้บริหาร คณะครูในโรงเรียนพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ในแต่ละระดับมีคณะกรรมการร่วมรับผิดชอบ

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับนโยบายมาขยายผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อบริหารสถานศึกษาไปดำเนินการในลักษณะประยุกต์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ) รับนโยบายมาปฏิบัติเช่นกัน โดยกำหนดกรอบแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตจำนวน 81 โรงเรียน โดยมีเป้าหมายในการจัดระบบดูแลนักเรียนเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนเต็มศักยภาพ (สารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 2554 : 1-20)

จากสภาพปัญหาและรายงานสรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังที่ กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาสภาพของ

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ว่ามีสภาพการบริหารงานเป็นอย่างไร มีแนวในการปฏิบัติการบริหารเป็นอย่างไร มีปัญหาในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่าตำแหน่ง ภูมิภาคการศึกษาและขนาดของโรงเรียนว่ามีความคิดเห็นต่อสภาพ การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ได้องค์ความรู้ไปใช้พัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง ภูมิภาคการศึกษา และขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 81 โรงเรียน จำนวนครู 3,298 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 202 คน

ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2554 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610, อ้างถึงใน อีริวดี เอกะกุล 2550 : 143) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยตามตำแหน่ง และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลากจากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูแต่ละโรงเรียนอย่างเป็นสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 42 โรงเรียน จำนวนครู 348 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 36 คน และข้าราชการครูจำนวน 325 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตอนที่ 3 เป็นคำถามชนิดปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการแก้ปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาจำแนกตามระดับการจัดการศึกษา และขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย

และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม และ รายชื่อ แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาของการบริหารงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน จัดกลุ่มของคำตอบที่มีลักษณะ ในทิศทางเดียวกันมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อ สรุปประเด็น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมอยู่ใน ระดับมากทั้งด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน ด้านการดำเนินการตามแผน ด้านการนิเทศ กำกับ และติดตาม และด้านการประเมินผล แยก รายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อยู่ในโรงเรียน ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมาก ไปน้อยได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผน ($\bar{X}=3.85$) ด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน ($\bar{X}=3.81$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X}=3.66$) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ($\bar{X}=3.35$) ตามลำดับ

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการเตรียมและ วางแผนดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ แผนปฏิบัติการ และปฏิทินปฏิบัติงานเป็นภาคเรียนและตลอด ปีการศึกษา ($\bar{X}=4.49$) จัดทำคู่มือ เพื่อกำหนด แนวทางวิธีการประสานงานในการบริหารงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจน ($\bar{X}=4.32$) และจัดสรรงบประมาณสำหรับการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง เหมาะสมพอเพียง ($\bar{X}=3.32$) ตามลำดับ

1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการดำเนินงาน ตามแผน แบ่งออกได้ดังนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียง ลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการจัดทำระเบียบ สละของนักเรียนในโรงเรียนทุกคน ($\bar{X}=4.71$) มีการตรวจ และการบันทึกสุขภาพ ประจำปีของ นักเรียน ($\bar{X}=4.29$) และมีการทดสอบ ประเมินผล ความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ของนักเรียน ($\bar{X}=3.56$) ตามลำดับ

การคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ จากมากไปน้อย ได้แก่ มีการบันทึก และรายงาน ผลการคัดกรองนักเรียนและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ เป็นหลักฐาน ($\bar{X}=4.42$) มีการประชุมชี้แจง เพื่อ ทำความเข้าใจกับนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ($\bar{X}=4.30$) และมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน จากระเบียบสนทนา และจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ($\bar{X}=3.48$) ตามลำดับ

การส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินกิจกรรมโฮมรูมอย่างหลากหลายผสมผสานยืดหยุ่นและเหมาะสม ($\bar{X}=4.10$) จัดทำคู่มือเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมโฮมรูมตลอดปีการศึกษา ($\bar{X}=3.97$) และมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ และเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน ($\bar{X}=3.40$) ตามลำดับ

การป้องกันและแก้ไขปัญห โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียน เช่น การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น ($\bar{X}=4.26$) มีการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ และส่งเสริมในด้านสุขภาพแก่นักเรียน ($\bar{X}=4.26$) และจัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ($\bar{X}=3.44$) ตามลำดับ

การดูแลและส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ครูที่ปรึกษาและครูประจำวิชาดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน ($\bar{X}=4.12$) ครูที่ปรึกษาและครูอนามัย หรือครูพยาบาลได้ดูแลช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพทางกาย ($\bar{X}=3.75$) และผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือบุตรหลานของตน ($\bar{X}=3.31$) ตามลำดับ

สรุปในภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการดำเนินงานตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจาก

มากไปน้อย ได้แก่ การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=3.94$) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.91$) และการดูแลและส่งต่อ ($\bar{X}=3.59$)

1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีเครื่องมือการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน มีการนำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{X}=3.63$) มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ($\bar{X}=3.48$) และมีการอบรมพัฒนากิจกรรมการผู้รับผิดชอบการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ให้มีความรู้ความเข้าใจในงาน และสามารถปฏิบัติงานได้ ($\bar{X}=3.04$) ตามลำดับ

1.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ นักเรียนรู้จักวิธีการป้องกันตนเองและสามารถป้องกันตนเองได้ โดยการหลีกเลี่ยงอบายมุข เช่น สารเสพติด การพนัน หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชีวิตได้ ในระดับที่น่าพอใจ ($\bar{X}=4.01$) มีการจัดทำรายงานสรุปผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X}=3.91$) และมีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X}=3.30$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบถึงสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนทั้งสามขนาดแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้นำค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูในโรงเรียนแต่ละขนาดมาทดสอบรายคู่ ตามวิธีของ Scheffe's พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่

และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวม โรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

- ด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวม โรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

- ด้านการดำเนินงานตามแผน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวม โรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามแผนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นด้านการดำเนินงานตามแผนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

- ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวม โรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

- ด้านการประเมินผล พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวม โรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นด้านการประเมินผล มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นด้านการประเมินผล มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นด้านการประเมินผล มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้านการประเมินผล

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูประจำการต้องเป็นผู้ดำเนินงาน จึงทำให้มีระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญญา กระทุมขันธ์ (2548 : 98) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี และสอดคล้องกับ สุนันท์ พอดี และคณะ (2550 : 45-46) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงาน โดยภาพรวมแล้วมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีภาวะวิเคราะห์สภาพความพร้อมของโรงเรียนก่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำแผนงาน / โครงการ แผนปฏิบัติการและปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา มีการวางแผนการจัดทำแผนงาน มีแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ขาดการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ วีระ โอบอ้อม (2549 : 78-90) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านลาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีสภาพและปัญหาด้านการเตรียมและวางแผนดำเนินงานการอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการดำเนินงานตามแผน โดยแบ่งเป็นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การดูแลและส่งต่อ โดยภาพรวมแล้วมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข จะมีแนวปฏิบัติในระดับมาก เป็นเพราะมีการส่งเสริมให้โรงเรียนทุกโรงเรียน ต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง แต่ละโรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอน เช่น มีกิจกรรมโฮมรูม ประชุมผู้ปกครองมีความหลากหลาย ผสมผสาน ยืดหยุ่นและเหมาะสม ทำให้มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่จะเห็นได้ในด้านการดูแลและการส่งต่อ ยังมีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง เพราะโรงเรียนไม่สามารถดูแลและส่งต่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะพื้นฐานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทำให้การดูแลและการส่งต่อขาดการติดตาม การแก้ปัญหานักเรียนไม่ต่อเนื่อง โดยภาพรวม ด้านการดำเนินงานตามแผน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วีระ โอบอ้อม (2549 : 78-90) ที่ศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านลาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้วมีสภาพและ ปัญหาด้านดำเนินงานตามแผน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการนิเทศ กำกับ และติดตาม โดยภาพรวมแล้วมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้ จะเห็นว่า ขาดเครื่องมือการ นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลตามเกณฑ์ มาตรฐาน รวมทั้งนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้

ในการพัฒนาระบบนิเทศ กำกับ และติดตาม ประเมินผล อีกทั้งขาดการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ทำให้ต้องมีการอบรมพัฒนา กรรมการ ผู้รับผิดชอบการนิเทศ กำกับและ ติดตาม ให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วีรพงษ์ เจริญไชย (2552 : 134-150) ได้ศึกษาสภาพและปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม มีสภาพและปัญหาด้านการนิเทศ กำกับ และ ติดตาม อยู่ในระดับปานกลาง เพราะขาดเครื่องมือ และตัวชี้วัด ระบบนิเทศ กำกับ และติดตาม ที่ชัดเจน และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการประเมินผล โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ทั้งนี้ จะ เห็นได้ว่า นักเรียนยังขาดการรู้จักวิธีป้องกันตนเอง และความสามารถในการป้องกันตนเองจาก สารเสพติด การพนัน อบายมุขต่างๆ ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ ความมีคุณธรรม จริยธรรม และมีบุคลิกภาพ ทำให้ไม่สามารถป้องกัน ตนเองได้ จะแก้ไขโดยการมีแผนการปฏิบัติ ที่เป็นมาตรฐาน และสามารถนำไปปฏิบัติแล้ว เกิดผลสัมฤทธิ์จริงได้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญญา กระทุมขันธ์ (2548 : 118) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม มีสภาพและปัญหาด้านการประเมินผล อยู่ใน ระดับมาก แต่มีหลายด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อ สภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงกับสมมติฐานที่วางไว้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 ที่มีการจัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า เนื่องจากการที่ตำแหน่งในการปฏิบัติแตกต่างกันทำให้มีความคิดเห็นในด้านการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่างกัน เพราะโดยส่วนมากผู้บริหารจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน และการประเมินผล แต่ครูผู้สอนโดยส่วนมากจะนำนโยบายมาปฏิบัติจึงทำให้มีผลการปฏิบัติในระดับมาก ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน สอดคล้องกับวีรพงษ์ เจริญไชย (2552 : 144-150) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในตำแหน่งที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งรายด้านและรายข้อ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ เพ็ญศรี นิตยา (2551: 90-95) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งพบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่วางไว้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน แต่ผลจากการเปรียบเทียบที่ได้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ วีรพงษ์ เจริญไชย (2552 : 144-150) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับ สุนันท์ พอดิและคนอื่นๆ (2550 : 45-46) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จากการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารกิจการนักเรียนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 จำแนก

ตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงกับสมมุติฐานที่วางไว้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 ที่อยู่โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็กจะมีสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ตามลำดับ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดเล็กมีโครงสร้างการบริหารงานไม่ซับซ้อนและยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนได้อย่างทั่วถึง แต่มีปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีโครงสร้างการบริหารซับซ้อนกว่า เพราะมีบุคลากรและนักเรียนจำนวนมาก ทำให้การบริหารมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันและมีความเห็นหลากหลาย อาจเกิดความขัดแย้งหรือนำไปปฏิบัติแตกต่างกันและจำนวนนักเรียนที่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำได้ยาก และไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี นิตยา (2551 :90-95) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 จะเห็นได้ว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งรายด้านและรายข้อ และสอดคล้องกับวีรพงษ์ เจริญไชย (2552 : 144-150) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งรายด้านและรายข้อ แต่ไม่สอดคล้องกับสุภาพ อัยะ (2552 : 86-97) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารของข้าราชการครูและผู้บริหาร จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา
สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณตามแผนงานและโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน ควรศึกษาปัญหาของนักเรียนในทุกๆ ด้านก่อนดำเนินโครงการ พร้อมทั้งควรมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อลดปัญหาอุปสรรคและเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์
2. ข้อเสนอแนะสำหรับครู
เมื่อมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรดำเนินการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาจากภายนอกโรงเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ ควรจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคนให้ครบถ้วน และควรศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกวิธี

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารควรให้คณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรนิเทศ กำกับ และติดตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ และควรจัดสรรงบประมาณในการนิเทศ กำกับ และติดตามให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ เช่น แบบแผนการบริหาร พฤติกรรมการบริหาร แรงจูงใจในการบริหาร คุณลักษณะของครู เป็นต้น

2. ควรศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน คณะครู โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลวิธีอื่น เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในสภาพที่เป็นจริง

3. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบถึงประสิทธิผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง และ อาจารย์ ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น ประธานกรรมการ

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาของการศึกษา ตามหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ขอขอบคุณนายอิทธิพล หงส์ทอง รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารกิจการนักเรียน ที่ให้คำปรึกษา ข้อมูล หลักการจัดการข้อมูลที่ต้อง ดร. สมพงษ์ เจริญศรี ดร. เบญจวิทย์ บุปผาพันธ์ และกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ที่ให้คำแนะนำให้ข้อเสนอแนะและปรับแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบุพการีที่อบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และขอบคุณ ญาติพี่น้องและครอบครัวอันเป็นที่รักที่อดทนรอคอย เป็นกำลังใจที่ดีเยี่ยม เป็นผลให้สามารถศึกษาจนประสบความสำเร็จสร้างความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29, สำนักงาน. สารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 29, 2554. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20 ธันวาคม 2554). จาก <http://www.secondary29.go.th>
- เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2, สำนักงาน. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2550. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ
26 พฤศจิกายน 2550). จาก <http://www.skz2.go.th/~s-pol/dolaa.htm>.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป. กรุงเทพฯ:
อุษาการพิมพ์, 2547.
- ทิพพาวดี เมฆสุวรรณ. การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. ม.ป.ท., 2543.
- ปัญญา กระทุมขันธ. สภาพและปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี, 2548.
- เพ็ญศรี นิตยา. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. การค้นคว้าอิสระปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2551.
- วีรพงษ์ เจริญไชย. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2552.
- วีระ โอบบอ. การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านลาด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2545.
- สุภาพจิต, กรม. คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กด้อยโอกาส. อุบลราชธานี : โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์,
2544ก.
- สุนันท์ พอดี และคณะ. “สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี,” ใน วารสารบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 มิถุนายน-กันยายน, 2550.
- สุภาพ อัยยะ. สภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย,
2552.